N°. 43. | Donderdag 22 October 1914. | 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST", TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Indische begrooting 1915.

II.

De bedragen van *f* 337 millioen en *f* 308.5 millioen, waarop respectievelijk de uitgaven en de ontvangsten geraamd worden, kunnen als volgt verdeeld worden:

Gewone landsuitgaven	*f* 218.5 millioen
Monopolies	„ 24 „
Producten	„ 26.5 „
Bedrijven	„ 27.5 „
Buitengewone uitgaven	„ 40.5 „
	f 337 millioen

Belastingen	*f* 108 millioen
Monopolies	„ 62.6 „
Producten	„ 48.2 „
Bedrijven	„ 46.5 „
Diversen	„ 8.1 „
Ontvangsten rechtstreeks tegenover uitgaven	„ 35.1 „
	f 308.5 millioen

Trekt men van de ontvangsten wegens monopolies, producten en bedrijven de betrekkelijke uitgaven af, dan staat tegenover het bedrag aan gewone landsuitgaven van *f* 218.5 millioen

aan inkomsten:

Belastingen	*f* 108 millioen
Saldo monopolies (62.6 — 24)	„ 38.6 „
Saldo producten (48.2 — 26.5)	„ 21.7 „
Saldo bedrijven (46.5 — 27.5)	„ 19 „
Diversen	„ 8.1 „
Ontvangsten rechtstreeks tegenover uitgaven	„ 35.1 „
	f 230.5 millioen

Het verschil van *f* 12 millioen is het reeds vermelde overschot op den gewonen dienst. Trekt men dit bedrag af van het saldo der producten, dan blijkt, dat de dekking van de gewone landsuitgaven voor nog slechts een *f* 10 millioen afhankelijk is van de opbrengst der producten.

De gewone landsuitgaven, de opbrengst van de belastingen en de saldi der monopolies, producten en bedrijven zijn als volgt verdeeld:

A. Gewone landsuitgaven (*f* 218.5 millioen).

1. Centraal bestuur	*f* 3.9 millioen
2. Binnenlandsch bestuur	„ 14.6 „
3. Vorsten, grooten, afgezanten, enz.	„ 3.4 „
4. Andere bestuursuitgaven	„ 3 „
5. Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur	„ 7.4 „
6. Rechtswezen	*f* 3.7 millioen
7. Gevangeniswezen	„ 5.5 „
8. Politie	„ 8.9 „
9. Andere uitgaven voor justitie, politie, enz.	„ 1.3 „
10. Rente en aflossing	„ 7 „
11. Belastinginning	„ 6.8 „
12. Burgerlijke pensioenen, wachtgelden verlofstractementen en onderstanden	„ 8.2 „
13. Burgerlijke voorschotten	„ 1.7 „
14. Muntwezen	„ 12.8 „
15. Kredietwezen	„ 0.7 „
16. Burgerlijke transportkosten van-, naar- en in Ned.-Indië	„ 2.6 „
17. Onderwijs	„ 15.6 „
18. Eeredienst	„ 0.9 „
19. Burgerlijke geneeskundige dienst	„ 6.1 „
20. Landbouw, veeteelt en visscherij	„ 2.3 „
21. Burgerlijke openbare werken	„ 21 „
22. Havenwezen	„ 1.9 „
23. Mijnwezen	„ 1.5 „
24. Transportdiensten	„ 0.5 „
25. Oorlog	„ 51.3 „
26. Marine	„ 20.3 „
27. Diversen	„ 5.6 „
	f 218.5 millioen

B. Opbrengst belastingen (*f* 108 millioen).

1. Pachten, uitgezonderd pandhuizen	*f* 2.2 millioen
2. In- en uitvoerrechten en accijnsen ca.	„ 42.5 „
3. Personeele belasting	„ 1.5 „
4. Inkomstenbelasting (Europeanen)	„ 9.7 „
5. Uitkeering uit de Ned. bedrijfsbelasting	„ 1.4 „
6. Verponding	„ 3 „
7. Recht openbare verkoopingen	„ 0.9 „
8. Zegelrecht	„ 2.4 „
9. Overschrijving van vaste goederen	„ 1 „
10. Recht van successie en overgang bij overlijden	„ 0.2 „
11. Licentiën Chineesche speel- of dobbeltafels	„ 0.1 „
12. Belasting op het slachten	„ 2.5 „
13. Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten (inlanders en vreemde Oosterlingen)	„ 11.3 „
14. Bijzondere belastingen in de buitenbezittingen	„ 0.4 „
15. Hoofdgeld van heerendienstplichtigen	„ 7.6 „
16. Landelijke inkomsten en andere grondlasten	„ 21.1 „
17. Diversen	„ 0.2 „
	f 108 millioen

C. Saldo monopolies (*f* 38.6 millioen).

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.
Opium	f 39,5 mill.	„ 13,8 mill.	f 25,7 mill.
Pandhuizen	„ 8,8 „	„ 5,- „	„ 3,8 „
Zout	„ 14,3 „	„ 5,2 „	„ 9,1 „
	f 62,6 mill.	f 24.- mill.	f 38,6 mill.

D. Saldo producten (*f* 21.7 millioen).

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.
Koffie	f 2,5 mill.	f 1,2 mill.	f 1,3 mill.
Kina	„ 0.6 „	„ 0,3 „	„ 0,3 „
Tin	„ 28,1 „	„ 11,6 „	„ 16,5 „
Steenkolen	„ 6,5 „	„ 5,4 „	„ 1,1 „
Boschwezen	„ 9,4 „	„ 7,2 „	„ 2,2 „
Gutta percha	„ 0,3 „	„ 0,3 „	—
Caoutchouc	„ 0,8 „	„ 0,5 „	„ 0,3 „
Coca	„ 0,03 „	„ 0,004 „	„ 0,026 „
	f 48,2 mill.	f 26,5 mill.	f 21,7 mill.

C. Saldo bedrijven (*f* 19 millioen).

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.
Landsdrukkerij	f 0,5 mill.	f 0,4 mill.	f 0,1 mill.
Post-, Telegraaf- en Telefoondienst	„ 8,6 „	„ 8,1 „	„ 0,5 „
Spoorwegen	„ 37,4 „	„ 19,- „	„ 18,4 „
	f 46,5 mill.	f 27,5 mill.	f 19,- mill.

Volledigheidshalve wordt hieraan nog toegevoegd een staatje betreffende de buitengewone uitgaven (bijna *f* 40.5 millioen).

Monopolies (pandhuizen en zoutbriketteering)	*f* 1.6 millioen
Producten (caoutchouc-ondernemingen, steenkolenontginningen en tinwinning)	„ 2.1 „
Bedrijven (spoorwegen, telegraaf en telefoon, aanleg en uitbreiding van lijnen en netten)	„ 23.1 „
Bestuursuitgaven (kapitaalverstrekking aan centrale kas, bevloeiingswerken, havenwerken te Makassar, Soerabaja, Semarang, Tandjong, Priok, Pantai, Timorbaai, Tjilatjap, Belawan, Emmahaven en Telok Niboeng, aanleg van waterleidingen, zeehaven en kolenstation Sabang, aanschaffing dok Soerabaja)	„ 13.6 „
	f 40.4 millioen

Eene andere verdeeling van de uitgaven en inkomsten is:

Uitgaven in Nederland	*f* 60 millioen
Uitgaven in Indië	„ 277 „
	f 337 millioen

Inkomsten in Nederland	*f* 45.5 „
Inkomsten in Indië	„ 263 „
	f 308.5 millioen

De voornaamste uitgaven in Nederland zijn:

Aanschaffing en uitzending van goederen	*f* 16 millioen
Muntwezen	„ 12.7 „

Pensioenen	*f*	9.4 millioen
Rente en aflossing van opgenomen gelden	„	6.5 „
Terugbetalingen aan het Ministerie van Marine	„	2.6 „
Verlofstraktementen	„	2.2 „
Transportkosten van en naar Indië	„	1.7 „
Producten	„	1.3 „

En de voornaamste inkomsten aldaar:

Producten	*f*	29.5 „
Muntwezen	„	12.7 „
Uitkeering uit Ned. Bedrijfsbelasting	„	1.4 „

R. ZUYDERHOFF.

Suriname.

Van „De West" hebben de nummers van 28 Augustus, 1, 11, 15 en 18 September ons niet bereikt.

Van het blad „Suriname" ontvingen wij na het nummer van 21 Augustus niets meer. Alles raakt door den oorlog in de war.

In „De West" van 22 September lezen wij:

„Tot dusverre is de loop van zaken, wat betreft den aanvoer van levensmiddelen in de kolonie, boven verwachting gunstig.

De directe verbinding met Nederland bleef tot dusverre ongestoord. En naast die verbinding hebben wij nog altijd het ongestoord verkeer met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Uit Nederland zal voorloopig geen rijst worden verscheept naar Suriname. Maar dat is volmaakt overbodig. De laatste maanden heeft men links en rechts rijst besteld. En die rijst is van alle kanten ook gekomen. Zoodat er op dit oogenblik een voorraad is, voldoende tot Januari, waarbij dan nog komt de inlandsche oogst, die zeer overvloedig schijnt te zijn.

In Amerika is dit jaar de graanoogst buitengewoon rijk geweest, wat, in verband met den oorlog, een groot geluk mag heeten. Er is dan ook in de kolonie niet de minste stremming in den aanvoer van bloem. Ook van dit artikel is een ruime voorraad aanwezig.

Trouwens niet alleen van deze twee voornaamste voedingsmiddelen is de voorraad groot. Boter, kaas en allerlei andere levensmiddelen zijn de laatste weken in overvloed aangevoerd.

Toch zou het verkeerd zijn om zich daardoor te laten verleiden tot zorgeloosheid.

Een feit is, dat de meeste levensmiddelen reeds vrij belangrijk in prijs gestegen zijn. Dat rijst hier in 't klein verkocht wordt voor ten hoogste 12 cent per pond, is te danken aan het feit, dat het gouvernement bijpast wat de ingevoerde rijst meer kost.

Gelukkig is de verzekering tegen oorlogsrisico thans veel minder dan bij den aanvang van den oorlog. De stilstand, dien de plotseling uitgebroken oorlog in verschillend opzicht heeft teweeggebracht, is voor een groot deel weder verdwenen. Men tracht zich overal zoo goed mogelijk aan te passen aan den oorlogstoestand. En dat de economische druk en verwarring al heel wat minder zijn geworden, bewijst het feit, dat verschillende groote banken haar disconto weer hebben verlaagd.

Maar dit alles neemt het feit niet weg, dat een oorlog — die millioenen handen aan den arbeid onttrekt — tot gevolg heeft vermindering van productie. Het onvermijdelijk gevolg is op den duur een schaarschte aan levensmiddelen en dientengevolge stijging van prijzen.

Men zal verstandig doen in de kolonie met die twee factoren voor de toekomst rekening te houden. Ook de verhooging van vrachtprijzen door de scheepvaart-maatschappijen zal er toe bijdragen de levensmiddelen duurder te maken.

Al zal er dus, hopelijk, geen ernstig tekort zijn in den aanvoer, de duurte der levensmiddelen van buiten zal ons op den duur nopen meer dan tot nu acht te slaan op hetgeen binnen de kolonie verkrijgbaar is.

Daarom is het zoo goed, dat het advies wordt gevolgd om op de grootst mogelijke schaal rijst, koren, cassave, boonen, patatten, nappi, enz. te planten en werk te maken van visch en gevogelte.

Jammer is het, dat nog niet genoeg gebruik wordt gemaakt van de groote voorraden bacoven in de kolonie, die in allerlei vormen een gezond voedsel opleveren. Van de gedroogde vruchten kan meel worden gestampt, om pap te bereiden, pannekoeken te bakken, enz. Dit meel kan ook dienen ter vervanging van blompap als voedsel voor paarden. De groene Congo bacove kan ook gekookt of geroosterd de banaan vervangen, en aldus een goedkoop volksvoedsel opleveren. Men neme eens de proef. Het resultaat is verrassend."

In hetzelfde nummer lezen wij verder:

„De gouv.-secretaris zond Zaterdag de volgende mededeeling aan de pers:

Blijkens telegraphisch bericht van den Minister van Koloniën is de uitvoer van rijst uit Nederland verboden en zal deze naar de koloniën niet kunnen worden toegelaten dan op verzoek van dien Minister. Met het oog op de behoeften van Nederland, waar mogelijk rijst weldra meel zal moeten vervangen, en den in Suriname aanwezigen voorraad, heeft de Gouverneur den Minister verzocht geen vergunning tot uitvoer aan te vragen, alvorens door Zijne Excellentie schriftelijke inlichtingen omtrent den hier aanwezigen voorraad zijn ontvangen."

* * *

Aan hetzelfde blad ontleenen wij nog de volgende belangrijke mededeelingen uit een particulier schrijven uit Britsch Guyana:

„Deze oorlog zal ons veel goed doen. Engeland was gewoon de producten zijner koloniën te verwaarloozen en beetwortelsuiker goedkooper te betrekken van Duitschland en Rusland, zoodat wij Canada en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika moesten verzoeken onze suiker af te nemen. Maar nu heeft Engeland ons verzocht om al onze suiker aan Engeland te verkoopen. De plantersvereeniging heeft besloten om 60000 tons te leveren voor een millioen pond sterling, terwijl het gouvernement van Britsch Guyana besloten heeft 1000 ton suiker ten geschenke te geven aan het moederland. Wij schrijven hier ook in op lijsten voor het fonds ten behoeve van weduwen en weezen van gevallen Engelsche soldaten.

Zoodra de oorlog over is, zullen tal van verlaten plantages weer ingericht worden voor de suikercultuur, met financieele hulp uit Engeland en we zijn nu ook wel zeker de drie millioen ponden sterling te zullen krijgen voor den spoorweg naar het binnenland. Er zal daardoor groote vraag naar arbeidskrachten ontstaan. Het gouvernement is besloten de kolonie te ontwikkelen door middel van

FEUILLETON.

In en om de Kampong. *)

(Uit het dagboek van een Ambtenaar B. B.)

K l a p z a a k.

Si Boeroek was een vrouw van „verdachte" zeden. Si Boeroek speelde meesterlijk op de harmonica en verkocht koewé.

Si Boeroek speelde 's avonds bij maneschijn op het voorplein van de tangsi der Gewapende Politie, en als ze dan klagend-smachtende tonen aan haar instrument ontlokte, vatte wel eens een Gewapend Politiedienaren-hart vuur en vlam. Daarom werd Si Boeroek gehaat door al de vrouwen in de tangsi, daarom had ze op zekeren dag van Selamah en Dara eenige klappen ontvangen, waarover ze zich bij den Controleur kwam beklagen: „bikin perkara".

— — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

Alvorens ze voor den Magistraat zouden verschijnen, zaten ze, voor deze gelegenheid alle drie extra opgeschikt met ringen, haarnaalden, oorknoppen, enz. en in haar mooiste baadjes gestoken, buiten het Controleurskantoor te wachten, dicht naast elkaar, met d'r drieën samen op één bank, elk een andere richting uitstarende.

De zaak kwam voor.

De beide beklaagden beschikten over een vrij wat gunstiger uiterlijk dan de aanklaagster, wier eenigszins afgeleefd gelaat echter door een lichtelijk blauw gestompt rechteroog niet op zijn voordeeligst uitkwam.

Si Boeroek deed dood onschuldig, haar harmonica was even onschuldig als zij zelve, zij was verre van een verderfelijke Sirene. Doch Selamah en Dara, welke laatste zich zóó schor geschreeuwd had, dat ze slechts kon fluisteren, vertelden heel iets anders. Si Boeroek lokte wel degelijk met haar harmonica de mannen, die — althans in de tangsi — niets van d'r wilden weten — „betoel toean!" — en toch kwam Si Boeroek telkens en telkens weer 's avonds spelen op het voorplein van de tangsi.

De Magistraat hoorde met een streng, ernstig gelaat de wijdloopige, vaak niet onvermakelijke verhalen aan. Alle drie waren volgens eigen beweren onschuldig...... doch, een beetje gevochten hadden ze wel, trouwens dit getuigde onmiskenbaar Si Boeroeks rechteroog. En Selamah vertelde, dat Si Boeroek haar een fikschen draai om de ooren had gegeven, doch de sporen waren daarvan „voor de rol" niet meer aan genoemde lichaamsdeelen waar te nemen; Selamah's „smartkreet" moest bij het gebeuren in het algemeen rumoer van kijven en schelden zijn verloren gegaan, en bovendien had ook niemand anders dan Dara de door Si Boeroek halsstarrig ontkende mishandeling gezien; zij had Si Boeroek den slag zien geven, hoorde de klets, en — last not least — constateerde later, dat Selamah's linkeroor vuurrood gloeide — „betoel toean!"

De verklaringen der vrij talrijke getuigen waren echter alle bezwarend voor Selamah en Dara. De Adjunct-Djaksa achtte beiden schuldig, de administratief ambtenaar oftewel „toean aspiràn", pleitte verzachtende omstandigheden, de Magistraat was het met beide ambtenaren eens.

Selamah en Dara kregen elk...... één gulden boete, te betalen binnen acht dagen subs. één dag doch......... „als het weer gebeurt, dan gaan jelui den „pot" in, begrepen?!"

Si Boeroek triompheerde, toen haar beide tegenstandsters afdropen om thuis het geld voor de boete te gaan halen, die binnen een kwartier tijds reeds betaald was.

„Jij bent ook niet zoo onschuldig, als je je voordoet", zeide de Magistraat tot Si Boeroek eer ze heenging. „Je

*) Overgenomen uit het I n d o l o g e n b l a d van 15 Oct. j.l. Red.-Comm.

moederlandsche leeningen. Daardoor zal de welvaart uit oude tijden hier terugkeeren.

Kunnen wij niet voldoende immigranten bekomen van Calcutta en Madras, dan zal een werving geopend worden op Barbados en andere West-Indische koloniën om zwarte arbeiders te bekomen. Mislukt dit, dan zal men zich richten tot China".

In aansluiting aan het bovenstaande deelt „De West" mede, dat ook in de West Indian Circular de uitbreiding der suikerrietcultuur in Britsch West-Indië wordt aanbevolen. Engeland zou besloten hebben zich geheel onafhankelijk te maken van de teelt van suikerbieten in Europa.

* * *

Bij resolutie van 18 September j.l. is, met ingang van den dag van zijn ontslag uit zijne betrekking op Curaçao, benoemd tot leeraar aan de Hendrikschool te Paramaribo de heer C. K. Kesler, bezitter van de hoofdonderwijzersakte en de akten Fransch, Hoogduitsch, Handteekenen en Engelsch (M. O. A.), thans hoofd der Hendrikschool op Curaçao.

* * *

De na het opmaken van het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1915 veranderde omstandigheden en dientengevolge voor de naaste toekomst in ongunstigen zin gewijzigde economische en financiëele vooruitzichten noodzaken den minister van koloniën, zeer tot zijn leedwezen, al de bij voormeld ontwerp uitgetrokken nieuwe posten terug te nemen, voor zoover die betrekking hebben op uitgaven, die niet gebiedend noodzakelijk zijn of voorzieningen betreffen, welke uitstel kunnen lijden.

Dientengevolge wordt het eindcijfer *f* 7,534.600 teruggebracht tot *f* 7.270.772.

Curaçao.

Ook de bladen uit Curaçao komen zeer ongeregeld binnen. Sinds verleden week ontvingen wij alleen de „Curaçaosche Crt." van 25 Sept. j.l., waaruit wij het volgende overnemen:

Mgr. M. G. Vuysteke is gisteren met het s.s. Caracas, vergezeld van den WelEerw. heer J. Selbach, naar Puerto Rico vertrokken, vanwaar Z.D.H. in gezelschap van den WelEerw. heer M. Luyckx de reis naar New York zal voortzetten, ten einde steun te zoeken voor de R. K. missie van Curaçao.

* * *

Naar wij vernemen wordt de heer H. Meerdink, inspecteur voor het onderwijs in de kolonie Curaçao, morgen, 26 Aug., met de Hollandsche boot hier verwacht.

* * *

De Curaçaosche lucht schijnt niet geschikt voor degenen, die niet laag bij den grond willen blijven. We bedoelen in letterlijke beteekenis, want wij willen degenen niet afschrikken, die willen trachten in figuurlijken zin hoogere sferen te bereiken.

De „gesteldheid van onze lucht" heeft indertijd een paar vliegeniers en ook anderen leelijke parten gespeeld toen zij zich boven onzen grond wilden verheffen. En nu zou l.l. Zondag iemand, die zich hombre-pajaro noemt, toonen, dat hij dien naam verdient. Hij liep eerst de stad door op zeer hooge stelten, hetgeen uitstekend gelukte; het leven op hoogen voet was hij blijkbaar gewoon. — Daarna zou hij vliegen. Een kabel werd vastgebonden van den masttop van een schip naar een der meerpalen aan de Handelskade. In den beginne ging alles goed, hij voerde eenige welgeslaagde toeren uit, maar juist op het oogenblik, dat hij den vogel wilde nadoen, brak het touw en onze vogel viel in het water: hij moest zich als een watervogel, zwemmende redden. Andere pogingen gelukten evenmin.

heet Boeroek, doch je bent boeroek ook. Je komt voortaan maar niet meer op het plein van de tangsi."

En Si Boeroek glimlachte en ging heen met een minzaam: „Tabé, toean."

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

's Avonds speelde ze weer op de harmonica bij de tangsi, thans b u i t e n de pager, waarachter het geheele korps der Gewapende Politie — hunnen echtgenooten ten spijt — gretig luisterde naar de zoet lokkende tonen. Und das hat mit ihrem Singen...... die Lorelei gethan!

SI GEMOEK.

Tanah Hindia, 14 Maart 1914.

Een Avondwandeling.

Het is avond...... de maan floerst flauw door de lichte wolkjes, welke zacht door den wind worden voortgedreven; het is precies of zij neerziet op de wereld met een zeker welgevallen, omdat de menschheid na zware dagtaak uitrust en zich versterkt voor den dag van morgen...... het is doodstil en alles ademt kalmte en oneindige rust......

De Moesi, wiens glinsterende watervlakte tot aan den horizon zichtbaar is, terwijl enkele sterren helder daarboven hun geelwit licht doen schitteren, kabbelt rustig voort; uit de tambangans (prauwen), waar in het halfduister lampen flikkeren, stijgt nu en dan een klaaglied op, uitende de mysterieuze weemoedigheid van 't gemoedsleven van den inlandschen kunstenaar...... nu en dan overstemd door een voorbijrollende dos à dos [1]) en het rauwe geschreeuw van een bètja Chinees [2]) en afgewisseld met 't geklingel van een zich verwijderende fiets...

Na deze wegstervende geluiden is alles weer stil en glinsteren in de verte aan den overkant de huizenlichten over het effen water met een naschijn in de diepte......

Hoor, daar ginds in de verte flitst het in de lucht, zacht gerol van den donder versmelt in 't niet......

We komen langs 't Residentiehuis waar eenzaam de driekleur staat te wachten op zijn nieuwen eigenaar; [3]) geen geluid, geen stemmen hoort men in 't park; alleen schemert door den donkeren tuin met zijn hoog geboomte het majestueuze gebouw eventjes met zijn zuilen en welvenden opgang van wit steen en marmer......

Een oogenblik later scheert met zijn knetterend geluid een motorbootje voorbij, achter zich latende een witte streep van zorg en de alomheerschende geheimzinnige Indische avondschemering verbrekende met zijn gebrom van moderne machines. Dan komen wij den somberen bentink (oud sultansverblijf en de thans in gebruik zijnde kazerne) voorbij, die zijn dikke muren als een waarschuwing van zijn ontzettende ongenaakbaarheid doet afsteken tegen de twee reusachtige waringins, die als trouwe wachters eeuwenlang het lied van liefde en lijden tusschen deze muren voor de buitenwereld trachten te bewaren!

Een korporaal van de wacht salueert...... en gaat dommelende weder zitten......

't Wordt drukker op den weg, al in de verte hoort men het gepiep der krekels. We naderen 't centrum, de societeit met zijn gasuitstraling en witte gedaanten in schommelstoelen in de ruime voorgalerij — de Europeesche huizen met hunne intieme avondgezelligheid.

Weg is de avondstemming, weg zijn de mysterieuze stille geluiden en verschrikt is de maan achter zijn masker van wolkjes verscholen!

Een Indische maanavond langs de Moesi heeft toch ontzettend veel bekoorlijks!

W. H. E. SCHEUER.

Palembang, 9 April 1914.

1) Tweewielig karretje door een paard voortgetrokken.
2) Japansche rickshaws (hier bètja geheeten).

3) Palembang is op 't oogenblik een nieuwen Resident wachtende.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het dure leven in Riouw.

4 = 3. Ziedaar de vergelijking, die wij in Riouw tusschen het Hollandsche en Engelsche geld moeten maken, zegt de „S i n a r D j a w a", en wat tot onaangename gevolgen voor de betrokken personen, die hun traktement in Hollandsch geld ontvangen, aanleiding geeft. Uwe 4 Hollandsche centen zijn in Riouw en omstreken slechts 3 Engelsche dollarcenten waard. Op de passers moet ge in dollarcenten koopen en betalen. Voor de landsdienaren met geringe bezoldigingen levert dit een niet klein verlies op. Zij gevoelen een onvermijdelijk tekort op hun traktement. Velen komen dan ook in de handen van de heeren renteniers terecht. Er bestaat een aanschrijving, dat zij geen schulden mogen maken, maar in het tekort wordt van hooger hand niet voorzien. De levenswijze is bovendien in Riouw ook duurder dan op Java. Voor de rijst wordt er in den goedkoopen tijd 6 dollars = *f* 8 de pikol betaald. Vele benoodigdheden voor de huishouding worden bij het gewicht gekocht. Voor één katti kip wordt op zijn goedkoopst 20 dollarcenten = 40 Hollandsche centen betaald. De kippen worden eerst goed gevoerd en dik gemest, daarna verkocht. Eén katti doerian (Inl. vrucht) kost 12 dollar = 16 Hollandsche centen. Wat komt er bij die dikke schil en groote pitten dan van die 16 centen vrucht in de maag terecht?

En zoo is er alles naar evenredigheid.

Waarom krijgen de ambtenaren in Riouw geen toelage, vraagt het blad?

Een Inlandsche Apothekeres.

De „P e m b r i t a B e t a w i" schrijft, dat op 1 Augustus j.l. S i t i D a n i l a h S a l i m uit K o t a G e d a n g assistent apothekeres geworden is te K i s a r a n en verbonden aan het hospitaal van de Hollandsch-Amerikaansche Plantage Maatschappij aldaar, op een maandelijksch traktement van *f* 80.—. Zij is de eerste Maleische vrouw in deze streken, die eene betrekking gekregen heeft, welke tevoren steeds door mannen is vervuld. Wij wenschen haar en haar geslacht in 't algemeen daarmede van harte geluk. In M e d a n was zij wel bekend onder den naam van „D a a t j e S a l i m", zuster van de gebroeders S a l i m. Daar was zij een half jaar op de M.U.L.O. school en deed het klein-ambtenaarsexamen. In de vacantiemaand (Juni) vertrok zij naar K i s a r a n om haar zuster S i t i N o e r o e n N a h a r, echtgenoote van den Inlandschen arts A. G. Z a k i r aldaar, op te zoeken. Daar gelukte het haar in de bovengenoemde betrekking geplaatst te

worden. In het Gouvernement van Sumatra's Westkust vernamen wij, dat Inlandsche vrouwen gesolliciteerd hebben naar de betrekking van schrijver bij de Staatsspoorwegen. Met welk resultaat is echter nog niet bekend. Gelukkig, dat wij van Sumatra's Oostkust het bovenvermelde resultaat kunnen boekstaven. Hierbij zij nog aangeteekend, dat genoemd meisje een dochter is van Soetan Mohamad Salim, gepensionneerd hoofddjaksa van Tandjong Pinang, thans lid in den Landraad van Batavia en tevens een jongere zuster van Agoes Salim, gewezen secretaris van den Hollandschen consul te Djeddah.

Een Inl. Hulp-onderwijzeres.

Van uit Semarang kunnen wij (Pembrita Betawi) berichten, dat daar voor het examen van de hulpakte bij het Lager Onderwijs geslaagd is, mejuffrouw Raden Adjeng Karlinah, dochter van Kandjeng Pangeran Notodirodjo uit het huis van Pakoe Alam (Djokjakarta). Zij is de eerste Inlandsche vrouw op Java, die deze akte behaald heeft. Wel zijn er meer, die de Inlandsche hulpakte verworven hebben, maar te voren was er nog geen enkele in het bezit van de Hollandsche akte en dus bevoegd om in de Hollandsche taal les te geven. Raden Adjeng Karlinah is nu geplaatst aan de meisjesschool te Djokjakarta, die opgericht wordt door Boedi Oetomo met den steun van de „Vereeniging voor Neutraal Hollandsch Javaansch Onderwijs".

Wij nemen den hoed voor deze baanbreekster af, zoo zegt het blad, en bieden haar onze hulde en gelukwenschen aan, hopende, dat spoedig anderen haar goed voorbeeld zullen volgen. Maar laten onze Javaansche vrouwen bij haar streven naar verstandelijke ontwikkeling ook de moreele opvoeding niet uit het oog verliezen, vooral niet sommige Europeesche vrouwen navolgen, die te veel werk makende van de ontwikkeling van haar verstand, hare karaktervorming verwaarloosden en daardoor in een minder gewenschte verhouding tot de mannen zijn gekomen. Door Europeanen is reeds dikwijls zoowel in woord als in geschrift hierop de aandacht gevestigd. Wij hopen, zoo schrijft ook de „Tjahaja Timoer", dat de Javaansche vrouwen er van bewust zullen zijn, dat bij alle geestelijke ontwikkeling het gevoelsfondament niet mag ontbreken. Maar hoe is het ten deze gesteld met de opvoeding onzer jongens en mannen? zoo vraagt de „Pantjaran Warta". Wij hebben in den laatsten tijd een kaoem kollot (oude conservatieve partij) en een kaoem moeda (Jong Javaansche partij) gekregen. Dank zij het zegenrijk bestuur der Hollanders, hebben wij nu meer en meer scholen, zoowel lager als middelbaar en vakonderwijs gekregen. De Javanen zoowel van hooge als van lage geboorte, zijn hiermee bedacht geworden. De kaoem kollot (of toewa) gaat helaas niet mede met haar tijd. Zij wil niet vooruit. En zij telt zoowel eenvoudige Inlanders als lieden van hooger afkomst, die allen hunne vrouwen als werkezels en slavinnen beschouwen en hun kinderen geheel aan hun lot overlaten, zonder eenige opvoeding.

Wellicht zal de ontwikkelde Inl. vrouw in dezen treurigen toestand verandering ten goede brengen.

Alweer Inl. Vereenigingen.

Overal ontstaan vereenigingen, zoo schrijft de „Sinar Djawa", zoowel van mannen als van vrouwen, van ouden als van jongen en van verschillende categorieën. Te Madioen is onlangs onder de gepensionneerde Inlandsche ambtenaren een vereeniging opgericht, met het doel de noodige lijkwagens met alles wat er bij behoort, in gereedheid te houden voor een behoorlijke begrafenis van hun stoffelijk overschot. Van de leden wordt een entrée gevorderd van ƒ 8.— per hoofd, behalve dat, bij het overlijden van een lid, van de andere leden ieder nog een uitgaaf van ƒ 0.50 vereischt wordt. „Nu oude heer, vooruit maar!" merkt dit blad op.

Te Soerabaja hebben de leerlingen van de Javaansche scholen aan hunne onderwijzers gevraagd hun behulpzaam te zijn niet alleen om een padvindersorganisatie in het leven te roepen, maar deze ook te doen samengaan met de bestaande Hollandsche padvindersvereenigingen. De „Tjahaja Timoer" vindt dit een uitstekend idee, dat zeker een associatie van Oost en West zal bevorderen.

Te Madjalengka is opgericht een Islammitische school, uitgaande van de „Vereeniging van pangoeloes en naibs" (district- en dorpsgeestelijken) en andere Mohamedanen in de afdeeling van dien naam. In het begin van Augustus j.l. werd zij geopend met 70 leerlingen. Ook op andere plaatsen is het dringend noodig. Zoo vindt dit blad, dat de kinderen goed onderricht worden in de leer van hun godsdienst. Hiermee is 't veelal vrij treurig gesteld. Zelfs van vele geestelijken kan gezegd worden, dat zij weinig op de hoogte zijn van de voorschriften van den Islam.

Papiernood.

De Maleische bladen maken er zich bezorgd over, dat de voorraad papier voor hunne drukkerijen spoedig ten einde zal zijn en niet tijdig uit Europa aangevuld zal kunnen worden. Het aantal Inl. courantenlezers, belust op Europeesche oorlogsberichten, neemt sterk toe, maar de abonnementsgelden worden veelal niet of niet op tijd betaald. De „Pantjaran Warta" meldt, dat in den loop van de maand Augustus j.l. alleen reeds 150 nieuwe abonnees zich opgegeven hebben, maar de vereischte vooruitbetaling van het abonnement geschiedt zelden, slechts enkelen hebben met de aanvraag tevens een postwissel gezonden. Het blad acht zich nu genoodzaakt, met het oog op den slechten financieelen toestand en het toenemend gebrek aan papier, straffe maatregelen te nemen en alle wanbetalers voortaan de krant niet meer toe te zenden. Evenals hier (in Holland) maken de oorlogsberichten en de daaromtrent gegeven overzichten den hoofdinhoud der Maleische en Chineesche bladen uit.

Bij het einde van de vasten werd door alle Inl. bladen de hoop uitgesproken, dat spoedig een eind moge komen aan dezen grooten oorlog, die Europa, ja geheel de wereld in beroering brengt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Over den oorlog.

De „Perniagan" schrijft: Iedereen spreekt over den oorlog, niet alleen onder Europeanen en Chineezen, maar ook in de kampongs heeft men er den mond vol van. En als ge hoort in welken vorm de verhalen over den oorlog hier gedaan worden, dan zult ge moeten schaterlachen. Beweerd wordt o.a. dat de oorlog een gevolg is van de zonden der menschen en een uiting is van Gods toorn, en dat de Madhi weldra op aarde zal nederdalen. En toch, al moet ge er soms om lachen, een en ander wekt tevens tot ernstig nadenken op. Want ziet, de volken die tegen elkaar krijgen, zijn alle Christenvolken, die in Jezus gelooven en God aanbidden. De Christenen zijn gewoon elkaar „broeders" en „zusters" te noemen; zij hebben allen dezelfde soort godsdienst, denzelfden profeet, denzelfden God. Zij zouden eendrachtig moeten zijn, maar wat zien wij nu onder hen gebeuren? Hoe gedragen die „broeders" zich onder elkaar, die Christenen van Europa? Zij denken er niet meer aan, dat zij allen Christenen zijn, de „broeders" hebben de wapens opgevat, om elkander als vijanden te dooden. In dit opzicht heeft deze oorlog wel den lach- en spotlust opgewekt van de „Kaoem Islam", „Kaoem Boeddha", „Kaoem Khong Hoe Tjoe" en van andere Kaoems. Waar hoort men van tegen elkaar oorlog voerende Mohamedanen? Toen Turkije in oorlog was met Italië, stond de geheele Mohammedaansche wereld Turkije bij. Gelden werden allerwegen voor dit land ingezameld. Is dit geen bewijs van de eensgezindheid onder de Mohamedanen? Bij de Christenen schijnt van eensgezindheid geen sprake te kunnen zijn. Deze oorlog is een bewijs, dat men elkaar onder de Christenen niet lief heeft. En toch staat er in hun Bijbel: „Hebt uw naasten lief, gelijk u zelven". De Christenen zeggen wel dat alles, wat er in den Bijbel staat, Gods woord en Gods wil is, maar wat blijft er nu van dit woord en dien wil over en van de liefde van den eenen mensch tot den anderen? Er wordt veel bloed vergoten, ontzettend geroofd en geplunderd. Hoevele vrouwen zijn reeds door dezen oorlog weduwen geworden, hoevele duizenden kinderen weezen? Onze pen is niet in staat de smart te beschrijven, dat nu in Europa geleden wordt. Wat is de macht van het kwade nog sterk, dat de Duivel al de wijze lessen van den Christus te niet kan doen. Steeds en overal hoorde men voordien de stellige verzekering van vorsten, diplomaten en staatshoofden, dat zij niets anders dan den vrede wilden. Heel muzikaal noemde men dit de „Harmonie" der Europeesche staten. Eenerzijds het sluiten van vredesverdragen, het schermen met de woorden civilisatie en Christelijke liefde, maar daartegenover de volmaking der oorlogsbewapening, de steeds grooter wordende en elkaar overtreffende legers met steeds meer kanonnen en gepantserde schepen.

De „Sinar Sumatra" vernam, dat 8 Duitsche schepen een schuilplaats gezocht hebben in de haven van Sabang.

De booten van de Koninklijke Paketvaart Mij. brengen groote voorraden rijst aan van Java. De rijstvoorraad is nu in Padang bevredigend te noemen. De kedeh-houders op ondernemingen van tabaksmaatschappijen op Sumatra's Oostkust en aangesloten bij de Deliplantersvereeniging hebben last gekregen de levensmiddelen tegen de oude prijzen te verkoopen. Eventueel verlies zal door de betrokken maatschappijen gedragen worden. Het blad verneemt, dat in dit jaar vele tabaksmaatschappijen minder velden zullen beplanten. Met het geven van nieuwjaarsvoorschotten aan Javanen werd toch nog voortgegaan. Alleen de Delispoorweg Mij. heeft in plaats van één maand slechts een halve maand loon voorschot gegeven. De hariraja (lebaran poeasa, het einde der vasten of het z.g. Inlandsche nieuwejaar) is stil voorbijgegaan. Den bioscopen is aangezegd geworden geen oorlogsfilms te vertoonen, ter voorkoming van noodelooze opwinding.

De toestand te Singapore.

De ingezetenen van Singapore verkeeren in groote zorg en moeilijkheden, zoo schrijft de „Pewarta Soerabaja". Vele handelaren leden aanzienlijke schade. De vrachtprijzen zijn met 20 pct. verhoogd. Vele landbouwproducten worden opgekocht en in de pakhuizen geschuurd. Hoewel zorgwekkend is de toestand daar toch niet kritiek. Tusschen Singapore, Bangkok en Hongkong heeft nog een geregelde stoomvaartverbinding plaats. De censuur wordt in Singapore streng toegepast. Hoewel een Engelsche bezitting, is zij toch een Chineesche stad. De meeste inwoners zijn Chineezen; de meeste eigendommen zijn van Chineezen. Slechts het bestuur is in Engelsche handen, dat zich nu geducht laat gelden. Want er was sprake van dat de Chineezen opstootjes wilden teweegbrengen, gebruik makend van de verwarringen door den Europeeschen oorlog teweeg gebracht. Daarom werden er vrijwilligerscorpsen opgericht en aangehouden. Te Batavia is ook een vrijwilligerscorps opgericht, waaraan even-

wel ook door Chineezen wordt deelgenomen. In Singapore werden reeds 38 Duitsche krijgsgevangenen gemaakt, waarvan echter 32 weer op vrije voeten gelaten werden, nadat zij eene verklaring hadden onderteekend zich niet uit Singapore te zullen verwijderen. De 6 anderen werden gevangen gehouden, eerstens omdat zij deze verklaring niet wenschten te onderteekenen, maar ook omdat zij niet in hun onderhoud konden voorzien. Op het dak van het gebouw van de Eastern Extention Telegraph Cy. werd dadelijk een inrichting voor draadlooze telegraphie opgesteld, waardoor een verbinding met de Engelsche oorlogsschepen wordt onderhouden. De Duitsche consul-generaal moest met spoed Singapore verlaten. Hij had nog eerst verzocht — nadat hij op last van de politie het Duitsche wapenschild en de vlag had laten verwijderen — om in de hoedanigheid van consul van Turkije in Singapore te mogen aanblijven. Dit verzoek werd echter niet toegestaan. 's Nachts om 12 uur kreeg hij bericht, dat hij den volgenden ochtend met een van Singapore vertrekkende Duitsche boot naar Sjanghai moest vertrekken.

Van Vreemde Koloniën.

De opstand in Z.-Afrika.

Wel een tegenstelling! In zijn brief van 17 September, die pas dezer dagen in 't blad werd opgenomen, schreef de correspondent van de „N. R. Ct." uit Johannesburg: „Wij ondervinden hier nog betrekkelijk weinig ongerief van den grooten Europeeschen oorlog." Juist op dien tijd uitte zich de tweedracht over de door de Zuid-Afrikaansche Unie in den oorlog te volgen gedragslijn, waarover wij twee weken geleden reeds geschreven hebben. Wij konden toen den toestand beter overzien dan de briefschrijver op 17 September en wat wij dachten over de oneenigheid heeft zich dan ook ten volle bewaarheid, maar wij bekennen een uiting als die van overste Maritz geenszins verwacht te hebben, al vinden wij haar toch niet onverklaarbaar."

Het is overbekend, hoe in de Unie een partij nog gelooft aan een vrij Zuid-Afrika. Zonder zich te verdiepen in 't al dan niet heilzame dat de Britsche overheersching gebracht heeft, stelt zij boven en voor alles het herwinnen van die vrijheid. Andere koloniën zijn zoo lang „bezitting" dat zij daarin niets hatelijks meer vinden en toch is het voor velen nog een verrassing geweest, daar alle woeling en gisting te zien ophouden. Transvaal heeft zich wondersnel aan den nieuwen toestand aangepast, maar zij, die zich niet hebben weten te plooien, werden nu wel op een heel harde proef gesteld, nu hun werd gelast zelfs vóór Engeland ten strijde te trekken. Het voorbeeld van den opperbevelhebber, generaal Beijers, moest voor de anti-Britsch gezinden een aansporing zijn om zich niet te schikken en 't is niet te verwonderen, dat de broeiende gloed ergens in vlam geslagen is.

In het N. W. van de Kaapkolonie waren teekenen van onlusten bij de afdeelingen onder luitenant-kolonel Maritz. De regeering besloot dien commandant van zijn bevel te ontheffen of hij had zelf zijn ontslag ingediend. Majoor Brouwer werd belast met de overname van het commando, Maritz nam den majoor echter bij de aankomst in het kamp gevangen. Nader bedacht hij zich en zond hem met een ultimatum terug, waarin hij vóór Zondag 11 October gelegenheid eischte tot een onderhoud met de voormannen zijner partij, de generaals Hertzog, de Wet, Beijers, Kemp en Muller; werd die gelegenheid hem niet gegeven, dan zou hij een tocht tot vermeestering van 't gebied beginnen.

Volgens de Engelsche mededeeling zou Maritz in overleg met de Duitsche overheid in Z. W. Afrika handelen. Majoor Brouwer namelijk zou niet alleen hebben gezien, dat Maritz ook de beschikking had over een afdeeling Duitsche troepen, maar mede dat hij een overeenkomst geteekend heeft met den gouverneur van Duitsch Z. W. Afrika, waarin de onafhankelijkheid van de Z. A. Unie als republiek wordt gewaarborgd in ruil voor den afstand van de Walvischbaai en andere deelen van het Br. grondgebied. Is het al moeilijk aan te nemen, dat overste Maritz in de verhouding, waarin hij tegenover majoor Brouwer geplaatst was, aan deze dergelijke vertrouwelijke zaken zou hebben medegedeeld, de geloofwaardigheid van 't bericht gaat zeker heelemaal zoek, waar er aan wordt toegevoegd, dat de D. zich alleen op verzoek van Maritz van de Unie zullen meester maken.

De houding van den weerspannigen hoofdofficier, gevoegd bij zijn bewering, over een voldoende hoeveelheid munitie, wapens en geld te beschikken, heeft de regeering der Z. A. Unie dadelijk tot 't nemen van krachtige maatregelen genoopt. Zoo werd b.v. de krijgswet voor geheel Z. A. afgekondigd. Volgens de berichten van Engelsche zijden komen uit de echt-oud-Hollandsche centra talrijke blijken, dat de bevolking aan de zijde van generaal Botha staat; zij beschouwt de handelwijze van Maritz als verraad. Zelfs zou het optreden van den overste wijziging hebben gebracht in het oordeel van kringen, die aanvankelijk der regeering niet gunstig gezind waren, zij zouden nu tot de erkenning komen, dat inderdaad gevaar dreigt. Een particulier telegram in de „N R. Ct." luidde dat duizenden, die nog aarzelden, zich nu voor aanwerving beschikbaar stelden. De voornaamste predikanten der N. Ger. Kerk spoorden de Afrikaanders bij manifest aan zich in deze crisis aan de zijde der regeering te stellen. Ook van andere zijden kwamen dergelijke uitingen.

Zoo zou de opstand, de afval of het verraad voor de Botha-politiek eigenlijk gewin brengen. Wie er niet mee instemde, wil nu toch den schijn vermijden van een Maritz-aanhanger te zijn; voor onzijdighouden is er geen plaats meer. De leiders der regeeringsoppositie, die tot de Hertzogpartij behooren, zullen Maritz ook niet steunen; hun vrijheid van handelen acht men daarentegen door zijn optreden zeer aan banden gelegd.

Over de handeling van Maritz moeten wij, die de zaak van buitenaf beschouwen, niet te licht den staf breken, zonder de nadere bijzonderheden te kennen. Als 't een uiting is van eerlijken vrijheidszin, als hij de overtuiging heeft vertegenwoordiger te zijn van wat er ligt op den bodem van 't Boerenhart, als hij vermoedelijk afstammend van een Duitsch geslacht, eerlijk meer Duitsch dan Engelsch voelt, dan zou het nog niet in een soldaat te vergeven zijn op te staan tegen zijn regeering, tegen zijn lastgever, dat nooit en nimmer! Maar dan behoeft men toch niet dadelijk te denken aan lage drijfveeren van omkooperij of van louter zelfzucht. Wat meer is echter, op het bericht van ontslagnemen van de generaals Beijers en Kemp, is volgens de mail ook dat van generaal Maritz gevolgd en dat is de overste in kwestie. *) Is dit juist, dan had hij den militairen band verbroken en dan kan nog van opstand, maar niet meer van verraad gesproken worden. Laat ons de nadere gegevens afwachten alvorens ons oordeel over hem te vellen.

In „De Telegraaf" heeft professor H. D. J. Bodenstein te Amsterdam een artikel geplaatst over „de oorzaak en betekenis van den opstand in Zuid-Afrika", dat de innige roerselen helder voorstelt. Wij ontleenen er alleen het volgende aan: „Men moest begrepen hebben, dat het onrecht, ons vroeger aangedaan, nog niet geheel vergeten was en dat het menselikerwijs onmogelik was, van ons te vergen, dat wij nu, in een aanvallenden oorlog, ons bloed zouden gaan storten voor een volk, dat ons wonden heeft geslagen, die vandaag nog schrijnen door onze ziel. Als generaal Botha de volksziel had begrepen en de Britse regering duidelijk had te verstaan gegeven, dat men van ons niet het onmogelike mag vorderen, ik ben er van overtuigd, dat zij het volkomen zou hebben verstaan en in ons gebillikt en dat er dan wel iets anders op gevonden zou zijn om de lastige draadloze telegrafietoestellen in Duits gebied onschadelik te maken, zonder dat daardoor ons land en ons volk werd gestort in de meest heilloze aller oorlogen, de burgeroorlog."

Zooals men weet, zijn de vijandelijkheden reeds een week geleden begonnen. In het gebied grenzende aan dat van Maritz voert kolonel Brits 't bevel. Een zijner patrouilles is bij Ratedraai in gevecht geweest met een afdeeling van Maritz, die een zevental gevangenen in handen van de patrouille liet. Bovendien is sedert beiderzijds van gemaakte gevangenen en overgeloopen aanhangers melding gemaakt.

Oud of nieuw?

Als de Hoeanyams eens in Europa kwamen, wat zouden zij dan over een barbaarsch land te vertellen hebben; nemen wij aan dat over de Europeanen van eenige eeuwen her geruchten tot hun doorgedrongen waren, dan zouden zij zeker waarnemen, dat de toestand niet verbeterd, integendeel verslimmerd en verslechterd is. Nu aan de Hoeanyams het voorrecht niet beschoren is om op Europeanen-ontdekking uit te gaan, maar de blanken zich wel blijven beijveren in het ontdekken van Indianen, doet het omgekeerde versch nsel zich voor. Nu is 't Nordenskjöld gegund geweest in de binnenlanden van Zuid-Amerika die stam uit te vinden en mocht hij vaststellen, dat zij even strijdlustig en barbaarsch is, als dit in opvolgende eeuwen telkens is medegedeeld, waar dragers van onze hooge beschaving medemenschen op het spoor kwamen, die nog behagen schepten in vechten en moorden.

De nieuw ontdekte stam leeft aan de Rio San Miguel, een zijrivier van de Rio Iteness. Hij maakt de reis langs de rivier zeer gevaarlijk. Expedities, die beproefd hebben van 't binnenland meer te weten, zijn herhaaldelijk aangevallen. Bij een bezoek aan de woningen teekent de oorlogszuchtige neiging zich dadelijk sterk. In elke hut hangen trompetten, vervaardigd uit de scheenbeenen van verslagen vijanden. Aan de bewerking der wapenen wordt veel zorg besteed. De pijlen vooral zijn zeer kunstig gesneden en versierd. Zij zijn bijzonder scherp en gewoonlijk giftig. De strijdbijlen van sandelhout zijn met veeren versierd.

Brrrr, hoe komt men er toe zoo'n volk op te zoeken, als men het maar voor het kiezen heeft en evengoed rustig en veilig in Leuven of Aerschot kan gaan zitten.

De Hoeanyams kleeden zich met boomschors, dat in bonte kleuren beschilderd wordt. Ook het veeren hoofdtooisel wordt zeer bont gekozen. De stamverwanten, die meer de Iteness zijn afgezakt, hebben veel van hun eigenaardigheden verloren, maar Nordenskjöld heeft de echte bezocht en was voornemens nog dieper in de binnenlanden door te dringen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Regeeringsreglementen Suriname en Curaçao.

Van de hand van Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk verscheen bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage, een lijvig boekwerk, getiteld: „Handelingen over de Reglementen op het beleid der Regeering in de koloniën Suriname en Curaçao.

De bewerker zegt, dat deze „Handelingen" op volledigheid aanspraak maken kunnen. De gansche gedachtenwisseling schriftelijk en mondeling, welke tusschen de Regeering en de Staten-Generaal in den loop des tijds ter zake heeft plaats gehad, vindt men in dit boek bijeengebracht.

*) Hij heeft in den Boerenoorlog den rang van generaal gevoerd.

De arbeid, die Mr. L. W. C. Keuchenius een halve eeuw geleden verrichtte met betrekking op het Oost-Indische Reglement, werd nu nagevolgd door Mr. Bordewijk wat de West-Indische Reglementen aangaat. Het is te hopen, dat de laatste evenveel genoegen van zijn tijdroovenden arbeid mag beleven als wijlen Mr. Keuchenius, wiens „Handelingen" ook nu nog voortdurend worden geraadpleegd.

Het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde te 's-Gravenhage, heeft de uitgave van Mr. Bordewijk's werk mogelijk gemaakt.

Rubber-uitgaven.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam, verscheen een geïllustreerd boekwerk, getiteld: „Internationaal Rubber Congres met Tentoonstelling. Batavia, September 1914. Rubber recueil. Eene reeks verhandelingen over rubber, in betrekking tot de botanie, de cultuur, de bereiding en den handel. Uitgegeven namens de Congres-Commissie".

Het boek is verdeeld in de volgende hoofdstukken. I. Botanie en plantenziekten. II. Klimaat en bodem. III. Cultuur en oogst. IV. Chemie en bereiding. V. Economie. VI. Handel. Het bevat artikelen in de Hollandsche, Fransche, Duitsche en Engelsche taal, geschreven door de meest erkende autoriteiten op rubber-gebied.

De weerbaarheid van Indië.

Onder dit opschrift lezen we in „De Indiër" (No. 50—51):

„In de pers der laatste weken kwamen verschillende artikelen voor over de weerbaarheid van Indië, waarvan meestal de slotsom was: Indië is niet weerbaar, ja, zelfs is Indië niet eens in staat, als dit noodig mocht zijn, zijn neutraliteit te bewaren.

En gevaar schijnt dan vooral te dreigen van de zijde van Japan, welk land zich — en men kan dit moeilijk ten kwade duiden — ten doel schijnt te hebben gesteld Europa uit het Oosten te verdrijven.

Aan dat gebrek aan weerbaarheid is thans niets meer te doen. Indië ligt daar open, onbeschermd, voor een ieder. Treurig alleen is, dat dit niet zoo had behoeven te wezen, dat die weerbaarheid althans grooter — of beter, minder klein — had kunnen zijn.

Tijdens en kort na de oprichting van de I. P. was er overal een drang naar het oprichten van vrijwilligerskorpsen onder de I. P.ers.

Dit echter mocht niet.

De Hollander voelde zich zoo gewetenszuiver tegenover den Indiër, dat hij in de oprichting dier korpsen geen ander doel kon zien dan bedreiging van de eigen veiligheid. En daarom werden zij verboden.

Had men grooter gezichtsscherpte aan den dag gelegd — en vooral — had men den Indiër steeds zoodanig behandeld, dat elke gedachte zelfs aan onzuivere bedoelingen bij die oprichting een absurditeit was, dan hadden we nu in Indië goed-geoefende vrijwilligerskorpsen gehad.

En had Indië niet lijdzaam behoeven toe te zien, dat een andere vlag dan de driekleur er wellicht wordt neergeplant.

Prévoir c'est gouverner!"

Catalogi van 's Rijks Ethnographisch Museum.

De tegenwoordige directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum, Dr. H. H. Juynboll legt een buitengewone werkkracht aan den dag vooral, gelukkig, ook naar buiten. Van die werkzaamheid getuiggen in de eerste plaats de in druk verschenen catalogussen, welke een overzicht geven van den rijken inhoud van het museum, voor zoover deze op Indië betrekking heeft.

Thans zijn weder 2 deelen verschenen, n.l. een deel Java (bewerkt door Dr. H. H. Juynboll) en een deel Bataklanden met aanhangsel: Maleische landen ter Sumatra's Oostkust (bewerkt door H. W. Fischer).

De buitengewoon groote voorraad aan ethnographica uit Java, die het Leidsche Museum bezit, heeft Dr. Juynboll genoodzaakt den catalogus van dit eiland in drie of vier deelen te splitsen. In het nu verschenen (eerste) deel wordt alles beschreven wat betrekking heeft op het voedsel en de dranken, de opwekkende middelen, de kleeding, de versierselen, den huizenbouw en het huisraad, de jacht en de visscherij.

Als men het nog niet wist, zegt Dr. J. in zijn inleiding, zou één blik in den catalogus voldoende zijn, om te toonen welk een belangrijke rol op Java de rijst als voedsel bekleedt. Dok het gebruik van sirih en opium is hier zeer verspreid. Het moet ieder opvallen, hoe sober de ornamentiek der voorwerpen op Java is, als men die bijv. vergelijkt met de gelijksoortige voorwerpen op oBrneo of Bali, waar bijna alles van een hoog ontwikkelden kunstzin getuigt. Toch is op Java éene kunstuiting buitengewoon karakteristiek ontwikkeld, n.l. de batik-kunst. De platen, welke aan dit deel zijn toegevoegd, geven voor het meerendeel gebatikte doeken te zien.

De door den heer Fischer samengestelde catalogus geeft een goed beeld van het materieele kultuurbezit van de Bataklanden en bevat tevens een omschrijving van in het museum aanwezige zaken van zeer ouden datum, die thans uit de samenleving der Bataklanden verdwenen zijn, of nog slechts als erfstukken worden teruggevonden. Het aanvangsel bevat een beschrijving der verzameling herkomstig uit de „Maleische landen" ten Oosten en Noordoosten aan de Bataklanden grenzend. Ook aan dit deel zijn een aantal platen toegevoegd.

Weekblad voor Indië. No. 20.

Het aftreden van den heer D. W. F. van Rees als vicepresident van den Raad van Indië geeft den heer M. van Geuns aanleiding tot het schrijven van een zeer waardeerend artikel, waarin de loopbaan en verdiensten van den heer v. R. beschreven worden. Aan het slot zegt schr.: „Als de heer van Rees Java's kust ziet vervagen, mag hij met voldoening getuigen Indië gedurende 32 jaren zijn beste krachten te hebben gewijd en ontzaglijk veel te hebben bijgedragen tot het verleenen aan deze landen van de welvaart,die zij in economischen zin verkregen hebben. Indië heeft hem grooten dank te weten en geeft hem zijn beste wenschen mee op de reis naar de lauwe Westerstranden".

Het volgend artikel van denzelfden schrijver is gewijd aan den heer J. J. Benjamin, directeur der Koloniale Bank, die in Augustus j.l. aan boord van de „Tambora" in de Roode Zee is overleden. In hartelijke bewoordingen herdenkt de heer vv. G. de verdiensten van den man, die ongeveer 40 jaren in de tropen heeft doorgebracht en aan wie de Indische gemeenschap een groot verlies heeft geleden.

Verder vinden we in dit No. 20 van het Weekblad nog eene geïllustreerde beschrijving eener bouwkundige tentoonstelling te Medan, benevens een kort woord over de opening van de Semaransche tentoonstelling, ook met illustraties.

Jaarboek Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam verscheen de 2e jaargang (1914) van het Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap van Nederland en Koloniën.

Hoofdzakelijk vestigen wij op deze uitgave de aandacht, omdat ze o.m. een beredeneerd overzicht bevat van de mijnwetgeving in Nederlandsch Oost- en West-Indië (het laatste bewerkt door Prof. Mr. D. van Blom), een lijst van de mijnbouwmaatschappijen en een opgave der in Ned.-Indië verleende mijnconcessies (met 2 kaarten).

De Indische Mercuur.

No. 41 bevat o.m.: De gesloten overeenkomst tusschen kinaplanters en kininefabrikanten (vervolg). — Malangsche Landbouwvereeniging (overzicht eener vergadering van 30 Augustus j.l.). — Het verderfelijke credietstelsel in Deli. — De overzeesche handel en de oorlog. — In- en uitvoer op- en van Java en Madoera. — Kultuurberichten (De theehandel. — Pluk- en bemestingsproeven met tabak. — Enz.). — Kleine mededeelingen (Rubbertentoonstelling te Batavia. — De pest op Java. — Enz.). — Verkeerswezen. (Duitsche schepen te Soerabaja en te Sabang). — Financieele berichten en verslagen.

Indië trouw.

Het jongste nummer van het weekblad „De Haagsche Post", bevat onder bovenstaand opschrift een artikel, dat we onverkort overnemen.

„Wij wezen onlangs op het merkwaardige schouwspel, dat Engeland's koloniën boden, vooral voor-Indië. Zijn driehonderd millioenen, geacht in een toestand van gevaarlijke politieke gisting te verkeeren, sloten zich als één man aan bij het bedreigde moederland, stelden goed en bloed ter beschikking van hun keizer en zijn rijk, en zonden hun zonen naar de loopgraven der Verbondenen. En reeds veertien dagen geleden konden wij in een onzer Post Scripta de bevredigende tijding opteekenen, dat ook ons Indië even doorslaande bewijzen leverde van trouw en aanhankelijkheid. Sedert bracht de mail daar verdere bewijzen van. Talrijke groote inlandsche vereenigingen haastten zich gevoelens van loyaliteit kenbaar te maken, geleid door de bekende Boedi Oetomo. Op diverse plaatsen werden bidstonden voor de Koningin gehouden. Atehjers zeiden, dat de „Kompenie" op hen zoude kunnen rekenen indien zij soesah kreeg, en dat zij met ons tegen een eventueelen vijand zouden optrekken. Inlandsche bladen overtroffen elkander in betuigingen van aanhankelijkheid. En de veelbesproken Sarekat Islam besloot zelfs een vrijwilligerscorps aan te bieden. In het kort, Indië staat als één man trouw naast het moederland.

Die berichten moeten velen, vooral hen die Insulinde niet van nabij kennen, hebben verrast. De kwestie van Indië's trouw is hier vaak besproken. De overheerschende meening was wel, dat een neutraal-onverschillige houding zijner bevolking het meeste zoude blijken dat mocht worden verwacht, wanneer het er ooit in het moederland spande; men oórdeelde dat het den inlander hetzelfde is wie hem overheerscht en belastingen oplegt. Iemand die Indië zoo goed kent als Mr. P. Brooshooft liet zich een paar ajar geleden in ongeveer dezen zin uit in de „Telegraaf". Weliswaar waren er ook die beter verwachtten, o.a. de oud-majoor G. Nypels. Reeds in 1907 sprak deze in den „Indische Gids" de overtuiging uit, dat wij op een positieve loyaliteit zouden kunnen rekenen. Maar sedert 1907 kwam de Indische beweging met hare onafhankelijkheidsleus op den voorgrond, kwamen Sarekat Islam en de Indische Partij, kwam vooral de Inlandsche pers met talrijke blijken van ontstemming. Inderdaad bestond dus wel eenige grond voor twijfel omtrent Indië's ware gevoelens ejgens ons: en zeker was er geen reden om verblijdenle spontane manifestatiën als de tegenwoordige te verwachten.

Waarin ligt de oorzaak dezer mooie verrassing? Er kan maar één reden zijn; dezelfde waaraan wij de merkwaardige demonstratie van loyaliteit door de Engelsche koloniën toeschreven. De trouw waarvan Indië thans blijk geeft, kan onmogelijk in iets anders wortelen dan in het besef dat ons bestuur daarginds rechtvaardig en eerlijk is. Dat het tevens gestreng is, dat de bevolking steeds zijn vaste hand voelt, wordt niet ontkend. Maar vast is niet hard; en wanneer gestrengheid en vastberadenheid zich paren aan rechtvaardigheid en plichtsbesef, zooals bij ons Indisch bestuur het geval is, dan resulteert een bewind dat misschien beter dan eenig ander berekend is op het tot rijpheid brengen van trouw en aanhankelijkheid. In elk geval legt Indië's houding thans ten aanschouwe der geheele wereld getuigenis af voor ons goed en rechtvaardig beheer daarginds, en voor de au fond goede verstandhouding tusschen ons en den inlander. En de spontane wijze waarop die getuigenis werd afgelegd, heeft de banden tusschen moederland en koloniën in weinig weken nauwer saamgetrokken dan zij ooit te voren waren. Zij heeft beide partijen in ééns vele stappen verder gebracht op den weg van wederkeerig waardeeren en begrijpen, en zij heeft niet alleen in Indië te blijven doen hetgeen recht en plicht is, maar zij heeft ook de wederzijdsche verhouding op nieuwe en hartelijker banen geleid".

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De

Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het door het Koloniaal Instituut uitgegeven werk „Dr. A. H. Blaauw, De Tropische natuur" is voor alle leden van Koloniale Vereenigingen verkrijgbaar tegen den gereduceerden prijs van *f* 2.50 ingenaaid en *f* 3.— gebonden, mits rechtstreeks besteld aan de Bibliotheek van dat Instituut, Dreef, Haarlem.

In de leeszaal der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, liggen ter lezing:

1. Documenten voor de economische crisis van Nederland in oorlogsgevaar, afl. 3.
2. Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Ned. Indië, deel 70, afl. 1, uitgegeven door het Kon. Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Ned.-Indië".

Bij Kon. Besluit d.d. 3 Oct. 1914, No. 69, werden de door het Dag. Bestuur, namens de Alg. vergadering aangevraagde statuten-wijzigingen onveranderd goedgekeurd.

Deze wijzigingen zijn:

Art. 5.

De 4e alinea luidt thans:

„Leden zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van minstens *f* 2.50 betalen, met dien verstande, dat zij, die reeds lid zijn op *f* 1.—, *f* 1.50 of *f* 2.— 's jaars, tot geen hoogere contributie verplicht zijn."

Als laatste alinea is aan dit art. toegevoegd:

„Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O.-, middelbaar- of gymnasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling eener jaarlijksche contributie van minder dan *f* 2.50, met een minimum van *f* 0.50, het recht verkrijgen, de van de Vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz. bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der Vereeniging. Op de contributie dezer jongelieden is het bepaalde in art. 13 niet toepasselijk."

Art. 10.

De laatste drie alinea's worden vervangen door de navolgende vier alinea's:

„De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der Vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur dier afdeeling. Hierop kan echter door het hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdeelingen van bijzondere corporaties, als b.v. studenten- of jongelieden-afdeelingen".

„De buiten eenige afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het hoofdbestuur der Vereeniging, met dien verstande, dat aan iemand, lid zijnde eener afdeeling, bij verhuizing naar eene plaats niet tot eenige afdeeling behoorende, op zijn daartoe aan het hoofdbestuur gedaan verzoek, door dat bestuur kan worden vergund als lid dier afdeeling beschouwd te blijven."

„Het grensgebied der afdeelingen wordt, in overleg met de afdeelingsbesturen, door het hoofdbestuur vastgesteld."

„Geschillen omtrent het bepaalde in de laatstvoorgaande drie alinea's, worden beslist door het hoofdbestuur."

Vergadering van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" op Zaterdag 31 October 1914, om 2 uur n.m. in het gebouw der afdeeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187, aldaar.

Agenda:

1. Notulen van de vorige vergadering. (Zie K. W. van 23 Juli j.l. No. 30).
2. Bespreking van den financieelen toestand der Vereeniging.
3. Bespreking van den toestand van het Koloniaal Arbeids- en Informatie-bureau „Oost en West".
4. Bespreking van de voorstellen van den heer J. Polak omtrent Koloniale tentoonstellingen.
5. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,

E. F. GROOSS.

Derde-stuurlieden voor de Gouvernements-marine in Ned.-Indië.

Ter vervulling van de betrekking van derden stuurman bij de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden personen, die met goed gevolg hebben afgelegd het examen bedoeld in het bij het Koninklijk besluit van 15 October 1909 No. 36 („Indisch Staatsblad" No. 592), (laatstelijk gewijzigd bij dat van 14 Februari 1914, No. 42, „Indisch Staatsblad" No. 358), gevoegd programma letter C, waarvan exemplaren voor belanghebbenden verkrijgbaar zijn bij de afdeeling Personeel van het Ministerie van Koloniën; dan wel die in het bezit zijn van een Nederlandsch of Nederlandsch-Indisch diploma voor derden stuurman groote stoomvaart.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 70 's maands en eene indemniteit voor voeding van *f* 50 's maands.

Aan de betrekkingen van tweeden stuurman, eersten stuurman en gezaghebber, waartoe men c.q. bevorderd kan worden, zijn de volgende geldelijke voordeelen verbonden:

Allen genieten boven hunne bezoldiging eene indemniteit voor voeding, bedragende voor de tweede- en eerste-stuurlieden *f* 50 (vijftig gulden) 's maands en voor de gezaghebbers *f* 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands.

De tweede-stuurlieden genieten eene minimum bezoldiging van *f* 100 (éénhonderd gulden) 's maands, met een maximum van *f* 125 (éénhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, hetwelk wordt toegekend na twee jaren.

De eerste stuurlieden genieten eene minimum bezoldiging van *f* 150 (éénhonderd vijftig gulden) 's maands, met een maximum van *f* 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, hetwelk wordt bereikt door vier tweejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 (vijf en twintig gulden) 's maands elk.

De gezaghebbers genieten eene minimum bezoldiging van *f* 300 (driehonderd gulden) 's maands, met een maximum ad *f* 500 (vijfhonderd gulden) 's maands, hetwelk wordt bereikt door vier tweejaarlijksche verhoogingen van *f* 50 (vijftig gulden) 's maands elk.

Voor de berekening van pensioenen, contributiën daaraan, wachtgelden, non-activiteitstractementen, verloftraktementen en contributiën aan en bedeelingen uit het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt de bezoldiging met *f* 100 verhoogd.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië. Bovendien is bij eerste indienstreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging te voldoen en wel in eens of, met bijrekening van rente ad 5 pct. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven.

Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. De contributiën wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Aan de uitzending als derden stuurman is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van *f* 500;

c. ingeval men gehuwd vertrekt, uitkeering van eene maand activiteitsinkomsten als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van *f* 50 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, waarop voor het vertrek uit Nederland ééne maand voorschot kan worden uitgekeerd.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, verbinden zich tot teruggave van alle gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve worden voldaan wegens tegemoetkoming in de uitrustingskosten en van overtocht of uit welken anderen hoofde ook ter zake hunner ter beschikkingstelling, indien zij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) uit 's lands dienst worden ontslagen, of indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken;

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. het diploma;

b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;

c. hunne geboorte-akte;

d. een door den betrokken burgemeester afgegeven certificaat, ten blijke dat voldaan is aan de verplichtingen, welke voor hen uit de Militiewet zijn voortgevloeid.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 14 October 1914, No. 241).

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch. Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht.	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.